



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sermones uenerabilis magistri Nicolai de blony
decretoru[m] doctoris. capellani episcopi Bosnomensis.
ualde deseruientes populo. sed et clero utcu[m]q[ue]
docto eos digne legenti. predicanti. aut ...**

Nicolaus <de Plove>

Argentine, 22. XI. 1494 - 1495

De visitatio[n]e beate Marie [vir]gi[ni]s.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31214

christo. Et iste est maximus gradus dilectionis. **Joh. xv.** Maiorem hac dilectionem nemo habet nisi ut animam suam ponat pro amicis suis. Insuper fuit tunc paratus ponere vitam propriam. Non solum pro persona christi in quantum occurreret cum iterum mori sed etiam pro eius quolibet minimo fidei. Et iste fuit intensissimus gradus dilectionis propter quod ipse commisit sibi ecclesiam. quia in eo consideravit maximum zelum quem habuit ad subditos christi. sicut patet in eo quod ut dicitur **Matth. xxiii.** quiescit quotiens dimitteret fratri in se peccanti. et de Johanne. quod esset de eo futurum **Joh. vltimo.** Et ipse sepius de dispositioe ecclesie et suorum fidelium interrogavit. Et quibus omnibus patet quod ipse multum sibi ponderat animas fidelium ex quo ita studio se curam ipsarum. Petro commisit. Nec mirum pro tanto enim sanguine eas redemit. quia per mortem redemit. Unde dicit **Joh. i.** Scio et hoc habet quod cura animarum non nisi diligentibus deum debet committi. Unde non est dicitur petro. diligas oves. sed me. ut significaret quia mercenarius est qui oves propter lanam et poralis commodi diligit et non honorem dei in eis querit. ut dicitur **Joh. i.** Tertio ex hoc habet quod curam animarum suscipiens debet habere dilectionem dei et maiorem ceteris. sed ut diligit cordis affectione et operis exhibitione. Et quia hoc tertium grave est. ideo merito conterritus est Petrus in tertia interrogatione. Quia igitur beatus Petrus hec tria habuit. ideo in dilectione dei maior fuit. Et pro consequens in gloria celesti super alios maior existit. Ad quod nos producat. etc.

De visitatione beate Marie virginis. I
Sermo. XXXI.

Benedicta tu inter
mulieres. **Luce primo.** Licet virgo gloriosa mater domini nostri ihesu christi omnium gratiarum copia sit repleta. eo quod sic eam angelus salutavit. Ave inquit gratia plena. **Luce. i.** Et ipsa de se dicit **Eccl. xxiij.** In me omnis gratia vite et veritatis. Tamen de nulla virtute reddidit sic commendabilis sicut de virtute humilitatis. Unde ipsa quasi oblita omnium virtutum et gratiarum de se dicit. Respexit humilitatem ancille sue. Non mirum quia non est vita securior et tutior perveniendi ad regnum celorum propter humilitatem quam

et non aliam ipse christus et mater sua. ymo officia sancti maiores et minores ad regnum celorum pervenerunt. Nam de christo dicitur. Dum militavit semen ipsum formam servi accipiens. De aliis sanctis dicit **Isaie. xl.** Omnis vallis exaltabit. quo ad maiores sanctos. et omnis collis humiliabit. quo ad minores. Licet autem principium huius vite sit multum infirmum. tamen finis eius est summus. Nam finis eius in presenti est gratia. **Juxta illud Jacob. iij.** Humilibus dat gratiam et in furore gloriam. **Juxta illud Job. xxij.** Qui humilitatus fuerit erit in gloria. Cum igitur virgo gloriosa fuerit summe humilis. eo quod facta regina celorum et domina angelorum et hominum se ancillam appellaverit. **Luce. i.** merito ad summam benedictionem pervenit. Hoc autem quod se ancilla humile nominavit verbo. sicut dixit sic fecit et opere complevit tunc videlicet quando Elizabeth cognata suam visitavit ut ei serviret in partu. **Secundum Bernardum.** Vere magna humilitas Marie quam habes tam preciosum thesaurum totius mundi. virginitatem videlicet dei filii. creatoris celi et terre. non de dignatur fatigari ad eius servitium. **Johanne in vetero Elizabeth conceptum.** Humilitatem Elizabeth considerans in Maria conticere non valuit. sed quasi admirando clamavit dicens. Unde mihi hoc ut veniat mater domini mei ad me. Et qua quidem humilitate quid sequeret. sequenter dicit. Beata que credidisti. quam perficient in te que dicta sunt tibi a domino. et eris benedicta inter mulieres. ut dicitur verba nostri thematis. Circa verba nostri thematis tria sunt consideranda. ex quibus reddidit virgo intemerata multum commendabilis et gloriosa. et hoc secundum triplicem eius in euangelio presenti excellentissimam virtutem. Vocat enim humilis a seipsa. ab Elizabeth fidelis et credula. et ab eadem mirabiliter proclamatur genitrix fecunda. Ac per hoc ex his omnibus redditur digne commendabilis tanquam inter mulieres benedicta. Primum tangit de se dicens. Respexit humilitatem. Secundum Elizabeth dicens. Beata que credidisti. Tertium cum addit. Unde michi hoc ut veniat mater domini mei ad me.

Dixi primo quod virgo beata red-
ditur commendabilis ex virtute humilitatis. Circa quod sciendum quod virtus humilitatis inter omnes virtutes

De uisitatione beate Marie

reddat commendabilis et quattuor. Primo propter gratie impletionem. Secundo propter implete augmentationem. Tertio propter augmentate preservationem. Et quarto propter conservationem. Et primo propter gratie impletionem. Primo namque humilitas meretur gratie impletionem. iuxta illud ps. Qui emittit fontes in conuallibus id est gratiam tuam prestat humilibus. inter medium montium pertransibunt aque. Duo mores sunt due species superbie. Quarum una nascitur ex re temporalis. alia ex re spiritualis. Inter istos duos mores est uallis humilitatis non delinens ad aliquam spem superbie. Et in isto se habet medio pertransibunt aque gratie. Secundo humilitas replet gratie meretur augmentatorem. Et hoc potest ostendi per tria exempla. Primo per exemplum pupille. quia in Greg. quanto pupilla est nigrior et minor. tanto est lucidior. Sic et homo quanto est despectior coram se ipso. tanto est maior coram deo. Cantico. j. Nigra sum sed formosa. Nigra sum in reparatione mei. et ideo formosa in conspectu dei. Quo ad hoc comparatur humilitas lapidi per cioso calcedonio qui est pallidus. nec lucet in domo inter parietes inclusus. sed in aere et in radijs solaribus posuit. Sic humilitas pallescitur reputatione sui. quia gloriam non petit ab hominibus. Nec lucet inter parietes presentis corruptibilitatis. iuxta illud. Hunc filium dei sumus. sed nondum apparet quod erimus. Sed dum uenerit ad aspectum veri solis postquam dissoluentur parietes corporis mortalium tunc apparebit pulchritudo et claritas huius lapidis. Secundum exemplum patris per exemplum candelae. quia quanto plus inclinatur ratio plus inflammatur. Sic et homo quanto plus inclinatur per humilitatem ratio plus inflammatur in dei charitate. quia corda fidelium ita accenduntur ita quod fere sunt in amore uersa. sicut ferrum picetum in igne totum est ignis. Cantico. v. Amore laqueo. Et sicut cera in igne quae tota fit liquida et ignea. Cantico. v. Anima mea liquifaceta est. Et sicut homo vulneratur quae tota intentionem ad uim sui doloris uertitur. Unde dicit ibidem. Vulnerata charitate ego sum. Et sicut aer illuminatur quae totum in radios lucis uertitur. Tertium exemplum patris per exemplum aque. quae quanto plus descendit ratio plus ascendit. Unde Aug. Descendite ut ascendatis ad deum. Descendistis enim propter eum ascendendo. Tertio humilitas meretur gratie augmentate preservationem. Et hoc ostendit per tria exempla. Unum exemplum

est cineris. Sicut enim cinis preseruat ignem sic humilitas preseruat gratiam spiritus sancti. Unde Eccl. i. Quid superbis terra et cinis. Et sicut cinis ignem sic humilitas preseruat Abraham in gratia dicitur Gen. xxiij. Loquar ad dominum. quod non cum sim cinis et puluis. Secundo per exemplum arboris. Rami enim arboris qui sunt in imo sunt securi positi. sed qui sunt in altum leuati sepe franguntur a uolentia uenti. Ideo lucifer corruit quia in summo stare uoluit. Isa. xliij. Similis ero altissimo. Tertio pater per exemplum pulueris. Virtutes enim sine humilitate sunt sicut pulueres. sed cum humilitate sunt sicut firma terra et solida. Unde Greg. Qui sine humilitate virtutes congregat quasi qui puluerem pro uentum portat. Quarto meretur humilitas gratie preseruate glorificationem. Et hoc ostendit Aug. per tria exempla. Primo per exemplum turris dicitur. Logitudo magna fabrica construere celsitudinis fundamentum cogita humilitatis. Qui enim uult turrim construere per quam ascendat ad celestem celsitudinem. ponat per fundamentum humilitatem. Istud fundamentum ponebat apostolus dicitur. j. Cor. iij. Dei edificatio est sicut uelut sapiens architectus fundamentum posuit. Secundo per exemplum arboris. Unde dicit. Arborem attendite. figite radicem in humili vertice tendit ad celum. Si sine radice auram petit ruina est non incrementum. Qui igitur facit sine radice in humilitate facit fructum altissimum in celesti hereditate. iij. Reg. xij. Quicquid relictum fuerit in domo uel in terra mittet radices suas deorsum et faciet fructum sursum. Tertio per exemplum etatis. Unde dicit ibidem Aug. Si magnus uis esse incipe a minimo. Domo enim primo est parua. et postmodum per etatem crescit et fit magnus. Ideo. j. Reg. xv. dicitur. Nonne cum paruus esses in oculis tuis caput in tribubus factus es. Hoc saluator per exemplum ostendit. Nam statuit paruulum dixit. Quicquid humiliauerit se sicut paruulus iste. hic maior est in regno celorum. Math. xvij. Quia igitur beata uirgo preseruat humilitatem habuit. ideo meruit fieri mater christi. Dicit enim Bern. quod beata uirgo et si ex uirginitate placuit. tamen ex humilitate concepit. Quicquid enim fuisse uirgo si humilis non fuisset. deum non concepisset. Unde quia ex humilitate concepit. ideo humilitas quodammodo dicitur mater christi.

Dixi secundo quod ego gloria reddat come

dablis ex fide perfecta credulitas. **De** testatur Elizabeth dicens. Beata q̄ credidisti. Circa h̄ sciendū q̄ sic hūilitas meret beatitudinem. vt ipsa dicit in **Lūca**. **E**cce em̄ ex h̄ brām me dicit oēs generatiōes. Ita fides meret beatitudinē. Juxta illō. **Bt̄** q̄ nō videt̄ r̄ crediderit. **Joh. xx.** Fuit autē fides in p̄gine brā perfecta. p̄fectior. r̄ p̄fectissima. Perfecta. qz fuit opibz diuincta. **P**erfectior. qz charitati annexa. **P**erfectissima. qz fuit p̄seuerans r̄ firma. **P**rimo fuit etus fides perfecta. qz fuit opibz p̄iuncta. **O**pa enim p̄tati cardinaliū. vt fortitudinis. p̄pantie. prudētie. r̄ iusticie. in ea p̄fecte fuerūt. **Nā** p̄ fortitudinē resistit dyabolo. p̄ p̄pantia carni r̄ appetitui inordinato. **P**er prudētia mūdo. **P**er iusticia regulate vitit cū primo **I**deo r̄ ista fides ē perfecta. **A**lio q̄n sine operibz bz ociositate. **E**t ista est fides malozū xpianoz. **Jacobi. ij.** Fides sine bonis operibz mortua est. **S**cōo adhuc habuit fides p̄fectiorē. **1. Cor. xij.** **S**i habuero omnes fidē ita vt montes trāserā. charitatē autē nō habēā. nihil michi p̄dest. **I**sta est fides demonū q̄ sunt extra statū merendi nec vltterius charitatē possunt h̄re. **D**e quoz fides d̄r **Jacobi. ij.** **T**u credis qz vn̄ est deus r̄ bñ facis. r̄ demones credūt r̄ tremiscūt. **D**ē mlti mltā mira de se iactāt clarissimā fidē se h̄re asserentes. **S**ed q̄a sine charitate dei r̄ pximi. i. non intendūt p̄ h̄ pximozū edificatiōē aut dei honorē. ideo audient in iudicio. **D**iscedite a me maledicti. qz nū q̄s vos noui. **D**at̄. xxv. **Q**uid q̄ dicunt q̄ dam hesitātes de fide catholica r̄ ap̄lica. q̄ est sub obedientia ecclie romane. **E**cce heretici faciūt miracula. **E**cce subijciūt ipozū ditioni orbē terraz. **E**cce nullus p̄t eis resistere. si non esset eoz fides recta nūq̄ de eis adesset p̄tra suos xpianos veros. **Nū** qd nō defendit eos de manibz eoz. **Q**uibz ego r̄ndeo. qz h̄ de p̄mittit iusto r̄ tñ occulto iudicio. **P**rimo s̄m **Ambro. xij. q. v.** **R**emittit. r̄c. ad puniendū p̄ctā hoīm fidelium. **U**n̄ dicit ibid̄. **Q** sic duobz modis remittunt p̄ctā. scz p̄ orōez vel p̄ p̄dicatōz. h̄ est p̄ p̄bū dei. r̄ p̄ p̄fessionē sacerdoti factā. **I**ta etiā duobz modis puniunt. scz p̄ iudices q̄ p̄tate ad temp̄ vtunt. **E**t p̄ p̄p̄os alienos iussu dei exaratos. **S**ic sepe legim̄ qz p̄t diuine maiestatis offensam subiicit̄ ē p̄p̄us iudeoz. **U**n̄ dicit ibid̄. qz aliq̄n p̄ctā puni-

untur p̄ nesciētes. sic p̄ **S**enacheribz r̄ per **A**ntiochū r̄ **T**yrū r̄ **A**espasianū. et alios reges gentiliū p̄ q̄s iudei erant puniti. **E**t h̄j sunt q̄ instrumentū diuine iusticie. p̄ qd compant ferre vel securi. **I**sa. r. **Q**ue sūt instrumenta insensibilia. q̄ gloriari non p̄nt si cū eis man̄ artificis aliqd faciat. **S**imiliter est de hereticis. **N**on em̄ possunt gloriari dicentes. **Q**uia de⁹ est nobiscū. quia p̄ nos talia facit. **A**liq̄n p̄o p̄ctā puniri p̄ sciētes. sic p̄ iudeos puniunt amorreos. qz terrā iudei receperūt r̄ possederūt ip̄s ex pulsio de sp̄cāli mandato dei. quo dictū est **A**brabe **Gen. xij.** **S**emini tuo dabo terrā hanc. q. d. tibi nō dabo. sed semini tuo. **L**uius ratio sequit̄. **N**ondū em̄ sunt p̄summata peccata amorreoz. que tunc intelliguntur p̄mo fuisse p̄summata cū israel exiit de egypto. **E**t quotiens hoc fit tūc est iustū bellū r̄ noxius sanguis sine culpa effundit̄. **A**liquando p̄o exarant mali ad puniendū peccata maloz. i. in signum eoz qui sunt futuri boni. vt tandem p̄ bonos correctores ip̄i quoq̄ puniant̄. **S**icut in libro **Judicum** de **Jabin** rege **Chananeoz**. et de **Hadaniis** legit̄ **Judicū. iij.** **Q** p̄pter ydolatrias populi suscitauit eos dñs deus isrl̄ vt affigerent r̄ terrā eoz occuparent. **A**um autē p̄lus dei sub manibz eoz diuinius affici⁹ peccatū suū recognosceret r̄ p̄ penitentias sibi deū placaret. **E**t ex p̄cepto d̄i **Barach** comitatus **Delborā** p̄betissam vxorē **Laidorh**. **Jabin** regē **Chananeoz** r̄ **Zizarā** ducē exercitus sui p̄ruuit. **E**t **Sedcon** zebec destruxit et **Salmāna**. **U**nde r̄ reges **Hadaniarū** r̄ **Dreb** et **Zeb** duces eozū morti tradidit̄. **I**tem p̄z p̄ historiā d̄ **Juda** ducē israel p̄tra tribū **Beniamin** **Judicū. x.** **Q**ui p̄strati fuerūt p̄pter eoz p̄ctā. qz voluerūt vl̄sci p̄t̄ij adulterij lenite eozū in **Babaa** factū. existentes ip̄i p̄ctōres. tertio tñ postq̄ egerūt p̄nias de⁹ dedit eis victoriā. **E**t ex h̄ dicit **Gre.** **Q** q̄ vult aliū corrigere p̄s debet ip̄e p̄ctō carere. **E**t his igitur p̄z si nō essent p̄ctā in xpianis heretici nō p̄ualerent eis. **U**nde **Achior** loquens ad **Holoferne** **Judicū. vi.** dicit̄. **Nūc** q̄ mī dñe p̄quire si est aliq̄ iniquitas eoz in conspectu dei eoz ascendam⁹ ad illos. qm̄ tradēs tradet illos tibi deus eoz. **S**i autē non est offensio p̄li huius coraz domino deo suo non poterim⁹ resistere illis. **Hec** ibi. **D**uc

De uisitatione beate Marie

dicat Leuitici. xxvii. Si i preceptis meis ambulaueritis psequimini inimicos vros et cor ruet cora vob. Si g voluit catholici potiri victoria de hereticis habeant secum deum. exemplo Abrahæ. Dauid. Josue. et aliorum. Tertio si des Marie fuit perfectissima. Primo. quia pfeueras et firma contra fide dubitantium p pusillanimitate. qm dicit. **Pro** dice fidei que dubitasti. **Matth. xiiii. et Luc. viii.** Ad tps creditur. s; in tpe temptationis receditur. Non sic Maria q tpe passionis xpi omnibus dubitantibus et fugientibus firma pmanet in fide. **Ibo** de ea potest dici illud **Matth. xv.** Mulier magna est fides tua. ppter qd beata es que credidisti.

Dixi tertio q ego gloriosa red dicitur commendabilis et virtute matris fecunditatis. unde ei dicitur **Unde** mihi h vt veniat mater dñi mei ad me. **A**irca qd sciendū q virgo gloriosa est mater xpi p naturā. et omnium fidelium p gratiam et misericordiam. Et et h est summe bñdica inter mulieres. quia nulli mulieri est h colatū vt sit mater dei p naturā. et mater totius generis humani p grām. **U**ter enim Eva fuit mater generis humani. nō tñ p grām. s; p naturā et culpā. Et ideo fuit m̄ maledicta nō bñdica. **T**ria igit sunt p̄siderāda. **P**rimo quō ego gloriosa fuit m̄ xpi. **S**ecundo quō mater nra. **T**ertio quō bñdica inter mulieres. **D**e pmo sciendū q ego glōsa fuit vera mater et studiosa m̄ et pia m̄. **V**era mater fuit q materiam carnis sibi dedit. et cōuenientē locū in vtero tribuit. **S**ic ipa de se ait **Qui** creauit me requieuit in tabernaculo meo. **Eccl. xiiii.** Et cū h ei ueniens nutrimentū exhibuit. **I**sta enim faciūt eā veram matrem. **U**n in psona xpi dicit **Sap. vii.** In v̄tre matris figurat sum caro. **S**ecundo fuit m̄ sollicita circa xpm. ipm educando. ipm ab inimicis p̄uadendo. ipm i tēplū duccendo. et circa ipm oia opa misericordie exercendo. **N**ā ipm nouē mēsis hospitauit. carne vestit. i cruce positū visitauit. et ad sepulcrū deduxit. **z.** **T**ertio fuit pia m̄ erga eū. qd nūq aliq duro v̄bo eū corripuit. s; pie hortabatur **Joh. ii.** **F**ili vinū nō habet. **E**t **Lu. ii.** **F**ili qd fecisti nob sic. **R**ec mirū q tā pia fuit. qz in ea fons pietatis nouē mensibus hospitauit. **D**e secundo quō ipa sit m̄ nra. mater misericordie et gr̄e. **S**ciendū q **M**aria est gratiosa p̄toribus. **P**rimo. qz est mediatrix int̄

deū et hoīes. **S**ic auroa inter diē et noctes p̄s. **F**acta est nox. in ipa p̄trāsibūt omnes bestie silue. **Q**ñ em̄ peccator est i tenebris peccatorum. tūc bestie infernales p̄traneunt cor suū et pascunt oblectamentis vicioz. sed cuz apparet auroa. i. gratiosa m̄ **M**aria. tūc fugiūt ad latibula infernalīa et abscondunt. **U**n seq̄. **D**icitur est sol et congregati sunt et in cubilibus suis collocabūt. **E**t tūc pmo hō eribit ad opationē suā. qz tūc hō abilis fit ad bñ opandū qñ ad inuocandū **M**arię demones recedūt. **S**ecundo est mater gratiosa. qz est temp̄ auxiliari parata et p̄p̄ua. **U**n comp̄at lune q sic ceteris stellis est t̄re vicinior. sic **M**aria ceteris scriptis est p̄p̄ior. **E**t sic luna h; efficaciam sup̄ mare. sic **M**aria sup̄ amaritudo p̄torū qz dulcit p̄solat. **U**n ipa dicit **Eccl. xiiii.** **T**ransite ad me oēs q̄ occupastis me et a generationibus meis implemini. **E**t seq̄. **S**p̄s meus sup̄ mel dulcis. q̄ s; amaritudinem vestrā dulcorabo. **T**ertio est m̄ gratiosa qz est adiutrix communissima sic sol omnibus lucet. **M**at. v. **E**t sic sol h; tres planetas sup̄ se et tres ifra se. et ip̄ est in medio. **S**ic **M**aria h; tres p̄sonas diuinas sup̄ se. et tres status saluandorum infra. s; z; p̄gnū. p̄tinentiū. et p̄iugatoriū. **Q**uarto est m̄ gratiosa qz est p̄teatrix ordinatissima. **U**n dicit. **T**erribilis vt castrorum acies ordinata. **E**t p̄e terribilis demonibus qñ hostibus. **U**n demones timēt nomē suū vel saluatōem ei⁹ sic baculū vel virgā verberantē. eo qz ipa est p̄ga et ifrael orca. **Numeri. xiiii.** **S**ive ḡ grauemur a dyabolo. sicut **Theophilus.** siue a carne. vt **M**aria egyptiaca. que appellauit ad misericordiam dei p̄ clementiam **M**arie. **E**t **Aug⁹.** dicit. **P**eccator iusticia dei sententiatur. appeller ad misericordiam **M**arie et p̄seq̄ misericordiam. **A**ic; at oēs sancti sint misericordes sic p̄ eoz misericors est **Luce. vi.** **T**amen **M**arie misericordia est maior. **E**t em̄ misericordia ei⁹ excedens. congrua. et potens. **A**ccedens in h̄ quia nō est respectu vnus certe p̄sonę aut patrię aut regni sed omnibus diffundit. **E**t in hoc excedit sanctos alios. quibus in certis casibus est concessum auxilium misericordie sue impendere. **U**t sancto **Nicolao** in periculis aquarū. **S**ancto **Antonio** in periculo ignis. et sic de alijs. **S**ed ista in omnibus. **U**nde clamam⁹ ad eam. **I**n omni tribulatione et angustia nostra. succurre nob

pōssima sgo **María**. Est etiam ei⁹ misericōdia cōgrua. qz tūc cū est mag⁹ necessaria adest. Intra illud **Eccl. xxxv**. Speciosa misericōrdia in tpe tribulatiōis. Unde compat lune plene. q̄ lucet p̄ totā noctē tribulatiōis nō tñ in p̄ncipio. aut in medio. aut in fine. Sunt em̄ aliq̄ sancti q̄ iuuant tribulatos nō in p̄ncipio. s; aliq̄ p̄mittūt eos tribulari in p̄ncipio z medio. s; tñ iuuāt i fine. Si cut legit de brō **Yeronimo**. q̄ in fine tribulatiōis **Siluanū** ep̄m in **Nazareth** adiuuit cū decapitari debuit. S; sgo glōsiosa ē sicut luna plena. q̄ lucet in p̄ncipio tribulatiōis dando p̄stantiā. in medio dando p̄seuerantiā. in fine dando coronā. Nec mirū q̄ sic tribulatos adiuuat cū ip̄a etiam fuit tribulata tripl̄r. Primo fugiēdo i egyptū. Scōdo p̄dendo filiū in festo. Tertio vidento filiū crucifixū in paribulo crucis. Est etiā eius misericōrdia patens. eo q̄ om̄ib; pater. Nā q̄dam sancti claudūt suas misericōrdias indignis. sed ista offert indignis z de indignis dignos facit. Unde cōpat se oliue nō clausē in orto. s; aperte in campo. **Eccl. xxiij**. Ego quasi oliua speciosa in cāpis. ad quā quilibet sc; potest accedere. Et **Lanticor** vocat se florem campi z liliū cōuallū. i. depressor. Unde ip̄a dat facilius. quia apertā manū semp tenet. largiter. q̄a q̄ntūcumq; q̄s potest optare. plenā manūz porrigit. qz gr̄a plena. Et vniuersalit̄ dat. quia om̄ib; indifferenter. Unde nō est q̄ se abscondat a calore eius. De q̄ dicit **Bern.** De plenitudine ei⁹ accipiūt vniuersi. Eger curatiōē. Tristis solationem. Peccator veniam. Iustus gratiam. Angelus leticiam. Filius humanitatē. Et tota trinitas gloriā. Propter igit̄ tam excellentes prerogatiuas hūilitatis credulitatis secunditatis sgo glōsiosa dicit̄ inter mulieres benedicta. **D** Pro quo sciendū q̄ virgo glōsiosa fuit benedicta a trib; . Primo ab angelo salurante. **Luce p̄mo**. Secūdo ab **Elizabeth** exclamante z p̄phetante. vt hic. Tertio a deo ip̄am confirmāte verificauit **ecclesiāz**. **Benedicta** tu filia a dño deo excelso p̄re om̄ib; mulierib; sup̄ terrā. Et in hac tripl̄ci differētia designat q̄ ois nāfa itellectualis siue homo. siue angelus. siue de⁹. in laude sginis delectat̄ z quodāmodo benedicit̄. Prima benedictio fuit ad manife-

standū ipsius excellentiā quā habuit i cor-pore. Secūda ad eam quā habuit in mēte. Tertia ad eam quā habuit in vtroq; . **Uñ Elizabeth** est substantia corporea. Angel⁹ substantia incorporea. et de⁹ vtiusq; conditor. Dabit igitur in natura corporea quadruplicē benedictiōis excellentiā sup̄ omnes mulieres. Om̄is em̄ mulier concipit corrupta. lactat p̄aminata. parit anxia. moritur postmodū incinerata. Ista est maledictio data **Eue** **Gen. ij**. Et multiplicabo erūnas tuas. Contra virgo glōsiosa concepit sine corruptiōe. lactauit sine cōtaminatione. peperit sine lesione. obiit sine incineratione. De conceptione dicit **Benec⁹ xxiij**. Ecce odor filij mei sic odor agrile/ni. cui benedixit domin⁹. Sicut em̄ odor ab odorifero procedit sine corruptione. sic filius dei de virgine sine ventris **Marie** corruptiōe. Unde ip̄e dicit **Ecclesiāstici. xxij**. Ego quasi vitis fructificauit suauitatez odoris. Secūdo fuit benedicta in anima quadruplicē benedictiōe super om̄es mulieres. Mulier em̄ est seducibilis ad credēdum. leuis ad loquēdū. facilis ad irascēdum. et grauis ad indulgēdū. et debilis ad patiēdum. De seductiōe patet **Benec⁹ iij. ybi** **Eua** dixit. Serpēs decepit me. De lenitate in locutiōe dicit **ap̄lus**. Mulierē in ecclā loqui nō p̄mittō. s; p̄pter lenitatez De facilitate ire **Eccl. xxx**. Non est ira sup̄ iram mulier⁹. De benedictate patientie dicit **Prover. xlvj**. Mulierē forte q̄s inueniet. S; ecōtra virgo glōsiosa se habuit. Fuit em̄ p̄nuncia fidei nr̄e in p̄clara cognitiōe. **Magnam** certe fidē habuit cū se credidit habiturā prolē z nō p̄diturā pudorē. Cognoscebat se sginē hūilem. z tñ credebat se ad tam incōprehensibile mysteriū electā. Et qz a virgine p̄cessit auctor fidei et tot⁹ gēner⁹ hūani. ideo tam brā d; q̄ de⁹ benedictiōne om̄iū gentiū dedit illi **Eccl. xliij**. Contra secūdū fuit magistra ecclē. in verbi xpi conseruatiōe. **Luce ij**. **María** cōseruabat om̄ia s; ba bec. que ap̄ostolis postea reuelauit. Contra tertū fuit regina misericordie in defectū nostrorū compassiōe et in tristitia. ita vt de ea dicit̄ illud p̄mi. **Regum. xxx**. **Benedict⁹ deus israel** qui misit te in occursum meū. z b̄ndictū eloquz tuū. z b̄ndicta tu q̄ p̄hibuisti me ne irem ad sanguinē. Sūt s; ba dei patris ad sginē sp̄uā

De uisitatioe beate Marie

liter intellecta. Contra quartū fuit cōstan-
tissima in paciencia ⁊ fortitudine in filiū sui
passione. Unde Joh. vi. vi. Stabat iux-
ta cruce Maria mater ihu. scz apostolis re-
cedentibz. Et licet doloris gladius animā
eius totiens p̄trāsuit quotiens uidit filiū
vulnerari. nihilomin⁹ fortiter stetit. Unde
potest dici de ea illud Ruth. ii. Benedicta
tu filia a dño q̄ priorz misericordiā poste-
riorz supasti. Priorz misericordia fuit. quia
dedit carnē filio dei ut fieret p̄ciū nostre re-
deimptiōis. Posteriorz qm̄ spūs eius trans-
figebat gladio passionis. unde stabat sub
cruce. nō cecidit. quia mori nō potuit p̄ for-
titudine. Tertio fuit benedicta in utroqz.
scz in corpe ⁊ anima. Et hoc habet quadru-
plici benedictione sup oēs mulieres. Legi-
mus siquidē mulierē p̄mo esse originē cul-
pe. quia a muliere factum est iniciū peccati
Eccl. i. xxy. Secdo seminariū concupiscētie.
Eccl. vii. Inueni amariore morte mulie-
rē. Tertio plenā malicie. Eccl. xxy. Breuis
omnis malicia sup maliciā mulieris. Et q̄r-
to subiectū ignominie. Unde in Ecdre. i.
dicat. Lex. Hoisi subiectas facit mulieres
Istos quatuor defect⁹ destruxit virgo glo-
riosa sua benedictioe. Nam contra primū
scz originā culpā fuit in utero sanctifica-
ta. Unde Aggei. ii. dicat. Nūquid lignum
olive nō floruit ex die ista benedicta. q̄ si di-
xit. Statim em̄ post eius conceptioez fu-
it purgata ab originali peccato et sic floruit
sanctificatione. Unde de ea potest dici.
Dñe puenisti eam in benedictionibz. Se-
cundo fuit benedicta extra vterz in salua-
tione angelica. et sic ab omni cōcupiscētia
purgata. Unde ps. Benedixisti dñe terrā
tuam. Hec est terra que fluebat lac ⁊ mel.
Lac fluxit quādo corpe lacreū ⁊ purissimū
dedit xpo. Mel de celo descendit quādo
diuinitus de celo descendēs fuit humani-
tati vnita. Et tunc uersa est captiuitas. qz
lex membrorū. id est. fomes cōcupiscētie.
quo captiuamur in peccatū. in v̄gine fuit
destructa. Tertio fuit benedicta in filiū dei
inhabitatione. Quādo em̄ fili⁹ dei nouem
mētibz inhabitauit vterz v̄ginis. tūc multo
p̄fect⁹ q̄ pus est sc̄rificata. ut dicit sanctus
Thomas. Sic em̄ p̄z q̄ mlro pl⁹ vas icor-
porat sibi sapore vini qm̄ est vinū lōgo tpe i
eo q̄ qm̄ solū pfundit vīno. sic v̄go glōsa se-
pius pfusa grā i sūmo est sc̄rificata. Unde

pt dici de ea illud Debre. vi. Terra supue-
nientē sepe bibēs ymbre et germinās her-
bam oportuna illis a q̄b colit accipit b̄n-
dictionē. Tūc em̄ v̄go in utroqz hodie fuit
b̄ndicta singulariter. ita ut ei⁹ cultores ab
ea replent b̄ndictioe. Quarto fuit b̄ndicta
in corpe ⁊ aia qm̄ fuit super omēs angelos
exaltata. Iuxta illud Judith. B̄ndixerūt
Judith om̄s vna voce dicētes. Tu gloria
isrl. m. tu leticia isrl. tu honorificētia pleb̄ n̄re
q̄ fecisti viriliter. ⁊ confortatū ē cor tuū. eo q̄
castitatē amaueris. Et seq̄t. Jō b̄ndicta es
in sc̄lm. Cū igit de⁹ dedit b̄ndictōz oim̄ gē-
tū v̄gini glōse. ido ad eā oēs currāt idigē-
tes ⁊ deficiētes ⁊ miseri. Si q̄s q̄rit amicā
pulcrā h̄ est rota pulcra Lant. i. Si q̄s ob-
scurat tenebris pctōz. h̄ est sol illuminans
qz electa ut sol. ididē. ⁊ pulcra ut luna. Si
q̄s pulsat tēptatōibz. hec ē lapsa p̄teris sta-
tuā Nabuchodonosor. Daniel. iij. Si q̄s
debilis. ipa ē ois armatura fortū Lant. iij.
Si q̄s fluctuat cogitatōibz. hec est nauis.
Prover. vi. Si q̄s errat. h̄ ē via patēs et
porta in celū. Si q̄s sordidat. h̄ est sōs pa-
tēs in ablutōz. Zach. xij. Si q̄s sitit. hec ē
pute⁹ aqz viuentū. Lant. iij. Si q̄s esurit.
hec ē granariū de q̄ granū frum̄ti processit
Joh. xij. Hāc sequēs nō deuiabis. ipaz co-
gitās nō errabis. ipa duce nō fatigaberis.
ipa tenete nō rucs. ipa p̄gēte nō metues.
ipa ppicia p̄ges ad grām ⁊ tandē ad gloriā.
Ad quā nos pducatur. ⁊c.

De uisitatioe beate Marie v̄gis. II

Sermo. XXXII

Hecit michi domi-
nus mag. Lu. i. Et si oim̄ sc̄tōz ve-
nerāda sint oibz studijs merita. p̄-
cipue tū glōse v̄gis dei genitricis Marie sp̄-
toto mētis affectu est celebrāda festiuitas.
Nā ut dicit Aug⁹. in ser. j. de a⁹ assumptōe.
Unus q̄s sc̄tōz sp̄alitibz q̄busqz locis cer-
toz auxiliōz suffragia prulit hec v̄go bea-
tissima ⁊ singularis v̄go ⁊ mater. vniuerso
mūdo p̄ p̄ctm̄ lapsō. generaliter salutē in-
uenit. Dec ille. Propter qd̄ ut ait idē aug⁹.
in fm̄ōe. v. xbi sup. Et si oim̄ sc̄tōz memo-
rie sint mirabiles. nichil tū ita mirabile sit
glā sic Marie merita. Nā Abel p̄p̄ sacrifi-
ciū dō placuisse narrat. Enoch p̄p̄ placē-
tiā trāslat⁹ memorat. Melchisedech sicut
hō dei p̄dicat. Floe p̄pter iusticiā laudatur.

Abraham Isaac propter fidem memoratur. Jacob propter luctamen beatificatur. Ioseph propter castimoniam honoratur. Job propter patientiam predicatur. et sic de alijs. Sed nullus talis in mundo. qualis Maria dei genitrix. Que enim omnes illi in enigmate videntur. ista incarnata in utero portavit. Decille. Quis igitur ei explicare poterit magnalia. Quis valebit enarrare tot tantaque beneficia. que eam deo visitavit oriens ex alto. Quis laudare dignus poterit tot prerogativas que eam deo ultra ceteros sanctos decoravit. Tertio nullus. Cum dicat Aug. in sermone primo de eius natalitate. Nullus abundans sermo in laude eius invenitur ydoneus. de qua mediator dei et hominum cognoscatur incarnatus. Impar est illi omne lingue humane pronuntium. Que de tremore carnis sue visceribus nobiscum prulit aiaz. Quasi namque ut ait idem. festivitatem eius digne celebrare valet infirmitas hominum que gaudium meruit portare angelorum. Qualem eam poterit laudare mortalium hominum transitorium sermo que de se genuit sermo que dicitur manet in eternum. Que lingua in eius laude invenitur ydonea. que illi genuit. que omnia benedicit. et cum tremore obediunt elementa. Et subdit idem. Nam dum cuiuslibet martiris fortia facta extollere cupimus dum virtutis eius insignia ad reprehensionem nostram tardior sensus non impedit. tamen ad loquendum balbutiens lingua non superbit. ubi tamen copia ipsius rei materia subministrat. Cum ergo beatissime genitricis laudem scribere volumus quia nona mandata directanda suscipimus nulla invenimus verba ut ad hec digne exprimeremur sufficere valeamus. Tollit enim facultatem sermonis materia simplex. Decille. **Uex licet sermo Aug. in sermone quarto de eius assumpcione ad talem laudem premissa non sufficiat. Eo quod nec pitissimorum phorum possit sufficere loquacitas. urget tamen nostri ad eam inflata charitas. Hec mixta que hec sermo scripsit suis laudibus humane vocis inopia exsuperat quam et ipsa humane generis excellentibus meritis transcendit naturam. Nihilominus tamen non omnino ab eius laude cessandum aut reticendum. quia et si minus sufficit sensus inopia ad effectum sufficiens tamen apud deum est devote mentis affectus. Hec ambigendum quando valeat hec de se loquenti. sapientie prebere eloquium ignitum que totius sapientie plenitudinem castissimo portavit in utero. nec dicas valet quidem sed non vult. Quomodo enim negabit efficaciam sibi tribuere que verbis per que facta sunt omnia sergineis visceribus gestavit in corpore. Decille. Ut igitur aliquid de ea audire valeamus ipsa devotio mentibus accedamus salutarem eam voce pia per illud angelicum Ave maria. In quibus sibi gloriosa sergo Maria tanquam humilis et devota recolens sibi a deo prestita beneficia totum mundo ea prenciat et prouit valde excellentissima et admiranda. dicens voce amena. Quia fecit mihi magna dominus. Ubi tria insinuat circa se mirabiliter facta. Primo namque prouit et prouit dei potentiam eam in esse prouidentem virtualiter. cum dicit. Fecit dominus. Secundo subiungit et prouit humilem erga deum reuerentiam. eam dignam ad talia reddentem singulariter. cum addit mihi. Tertio annunciat et prouit donorum magnificentiam eam repletentem liberaliter. cum infert. Magna.**

tauit in utero. nec dicas valet quidem sed non vult. Quomodo enim negabit efficaciam sibi tribuere que verbis per que facta sunt omnia sergineis visceribus gestavit in corpore. Decille. Ut igitur aliquid de ea audire valeamus ipsa devotio mentibus accedamus salutarem eam voce pia per illud angelicum Ave maria. In quibus sibi gloriosa sergo Maria tanquam humilis et devota recolens sibi a deo prestita beneficia totum mundo ea prenciat et prouit valde excellentissima et admiranda. dicens voce amena. Quia fecit mihi magna dominus. Ubi tria insinuat circa se mirabiliter facta. Primo namque prouit et prouit dei potentiam eam in esse prouidentem virtualiter. cum dicit. Fecit dominus. Secundo subiungit et prouit humilem erga deum reuerentiam. eam dignam ad talia reddentem singulariter. cum addit mihi. Tertio annunciat et prouit donorum magnificentiam eam repletentem liberaliter. cum infert. Magna.

Dixi primo quod in verbis premissis sergo beata prouit et prouit dei potentiam eam in esse prouidentem virtualiter. cum dicit. Fecit dominus. Et in hoc virgo beata gratam se exhibet per manere sue creationis. Quod beneficium est commune omnibus hominibus gratias prestitum. Unde quia multi oblitii sunt diuinorum beneficiorum. et maxime dignitatis creationis sue. nullas agentes gratias deo tanquam ingrati et malivoli. De quibus Deuteronomij. xxxij. Deum qui te genuit dereliquisti. et oblitus es dei creatoris tui. Et talibus insultando propheta ibidem dicit. Numquid non ipse est pater tuus qui fecit te. creauit te. et possedit te. Volens ergo beata virgo esse grata de hoc beneficio communi creationis. dicit. Fecit dominus. scilicet me producendo in esse nature et gratie. Unde in persona eius dicit Job. Et me sicut te creauit deus. Hoc est contra miserabilem dyaboli superbiam qui ingratus huius beneficii. non sicut creaturam sed creatorem suum prouit prouit efferre. In cuius persona dicit Ezechielis. xxxij. Ego creauit memetipsum. Contra virgo gloriosa dicit de se. Qui creauit me requieuit in tabernaculo meo Ecclesiastici. xxxij. In quo virgo benedicta laudat dei potentiam. per quam virtualiter est prouidentem. dicens. Fecit dominus. Quia nullus potuit me prouidentem nisi ille que est fortis et potes dominus.

De uisitatioe beate Marie

Circa qd sciendū qd deo circa cuiuslibet ho-
minis creatōez tria oñdit. scz potentia. sapi-
entia. z bonitate. Potentia in h q animaz
de nihilo creauit. z corp de terra alterius
corpis. q tñ nullā habet portione seu simi-
litudine ad inuicē. Secō oñdit sapientia
in h q mirabiliter z prudēter singla men-
bra ordinauit. in nūero. pōdere. z mensura
cuiuslibet suū officii deputando. z vñū qd qd
in alteri subiectū ordinādo. oiaz simul in
ministeriū toti corpis disponēdo. Tertio
ostendit bonitatē suā in h q creauit hoiez
tanqz dñm pesse oñibz creatur. Ps. Om-
nia subiecisti. Gen. ii. Ut presit pisibz ma-
ris z bestijs terre. Que omnia mouere de-
bent hominē ad laudandū deū. z grās agē-
dum sibi. Ita em sic a deo data sunt. sic et
possunt auferri. Juxta illud Sap. vii. In
manu eius sum? nos. Expōit Holgorb. i.
nra subsistentia. Daniel. v. Deū qui habet
statum in manu sua et omēs vias tuas nō
glorificasti. Est q pma materia seu causa re-
gratiandi deo beneficiū creatōis q nos fe-
cit. Sed ne parum videat ingratis. atten-
dant ad huc maiora beneficia. scz redēptio-
nis. expectatiōis ad penitentiā. iustificati-
onis p grām. Seruatiōis in bono. pmiatio-
nis in celo. z generaliter attendat quis vn-
de illi pfluat misericordia et gra. Nam si sa-
piens est. certe nō aliunde datur sapientia
nisi a deo Eccl. i. Omnis sapientia a domi-
no deo est. Et Jacobi. i. Si quis indiget
sapia postulet eā a deo. Ipe em ē dñs sapi-
entiaz. vt dicit Anna. j. Re. j. Sz z si diues
est. certe nō aliunde diuitie nisi ab ipō. qui vt
ait apłus. est rex regū diues i oēs. ps. Blā
z diuitie in domo eius. Et sic ipe dicit d se
p Salomonē. Becū inqēt sūt diuitie. De-
niqz si qd potēs est z fortis. Hōne ab illo q
fortis z potens est. De q ps. dicit. Dñs forti-
tudo mea. Et qd necesse ē vagari p multos
cū nō sit mīmū bonū qd possit hō aliunde
cogitare qz ab illo de q dicit. Omne datū opti-
mū z omne donū pfectū desursū ē descēdēs
a pte luminū. Jacobi. i. Ipe em ē fons z ori-
go oim nraz opationū. eo q nō sum? suffi-
ciēs cogitare aliqd a nob qsi ex nob. sed
sufficiētia nra ex deo est. ij. Hinc ē
q Salomon vocat deū mare bonitātū no-
straz. in que nre mētes tanqz fluij si con-
tinue volunt fluere p gratiatiōne de-
bent refluere Eccl. j. Ad locū vnde exeunt

flumina reuertunt vt iteruz fluant. Unde
Bern. sup cant. ser. xiiij. dicit. Origo fontū z
fluminū oim ē mare. virtutū z sciaz ē xps.
Cōtinencia carnis. cordis industria. volū-
tatis rectitudo. casta p̄silia. iusta iudicia. sc̄ra
desideria ex illo manāt. Si qd claret inge-
nio. Si qd niter eloqo. Si qd moribz pla-
cet. inde scie. inde sapientie fmo. Ad locū q
vnde exeūt flumina reuertūt grāz actiōe. vt
iteruz fluāt. Sic dicit apłus In oñibz grās
agētes. Quicqd sapie. qd qd stur te hie cō-
fidis. dei stur z dei sapie dputa. s. xpo. Si
quidem flumis aq si stare cepit p̄putrescet.
Sic plane grāz cessat decursus vbi recur-
sus nō fuerit. Nullo mō em auget grā i in-
grato. sz etiā qd accepit ei vernit in p̄niciez
Pec Bern. Et ideo Hermes termegist? i li.
suo d nata deoz. v̄sus sine dicit. q summe
incensionēs deo sunt cū grē agunt deo ab
hoibz. Et Aug? ad Marcellā dicit. q nihil
melius possum? dicere qz deo grās agere.
Qd tunc fit qn dona dei cogitam? z ipm d
eis honoram?. Talis fuit xgo brā q diuina
bñficia recogitans z ipm p os xgicū ho-
norans. dicit. Fecit dñs. q. d. Ego nihil a
memetipa me hie recognosco. qz non ipsa
me fecit. sz ipe fecit me pducēdo tā glosaz d
stirpe regia. tā speciosa z formosā in filiā
ir̄m. tā stuoosā z gratiosā vt oēs ad me p
grā pfluāt obrinēda. Et ista pte nō mea me-
ritū sz sua grā fecit. Jō hunc laudo. hūc glo-
rifico. quia tam potenter et excellenter me
fecit pducendo. decorando et extollēdo.

Dixi secundo q in verbis
pmissis xgo
gloriosa subiūgit z p̄fitec humilē erga deū
reuerentiā. eā dignā ad talia reddēte singu-
raliter. cū dicit. Mihi. Ac si em diceret z si
plā bñficia oñibz vniuersaliter a deo p̄sti-
ta sint z facta. michi tñ singulariter sp̄cialit
z appropate quedā fecit dñs. Pdeo merito
ei ago grās sp̄cialiter. Quia fecit michi spe-
cialiter. Circa qd sciendū. q xgo beata fu-
it bñ disposita. z singulariter vltra ceteros
mortales pparata a deo vt esset dignū vas
receptōis sc̄oz bñficioz tātoz. Et h sp̄cia-
liter ppter tres stutes. scz puritatem. humi-
litatem. z fortitudinem. Fuit enim purior
alijs p virginitatis mundiciā. Absconfior
siue secretior ceteris. p hūilitatē pceptum.
Securior ceteris. p fortitudinis pstantiaz.

Ideo merito dicere potest singulariter per ceteras
 Et fecit mihi dominus. Vbi inquit puriori. mi-
 bi humiliori. mihi potestiori. Primo ergo fuit pu-
 rior alijs per virginis mundiciam. Alie siquidem
 mulieres habent mundiciam conjugalem vel vidua-
 lem. que non modo est pura sed corrupta et impur-
 ta. Sed hec beata virgo Maria virginale puri-
 tate. que simpliciter est pura. Nec eam habet equalem
 alijs virginibus sed excellentiorem omnibus virginibus.
 Ipsa enim est regina virginum. alie omnes sunt
 pedissequae. Nam ipsa prima vocatur deo virgi-
 nitate sine precedenti cuiuslibet exemplo. Alie
 vero exemplo eius vocantur eam. Ideo de ipsa
 dicitur. Offerent regi virginem post eam. Vbi ipsa
 est fons et origo ac medium totius virginum.
 De qua dicit Iosue. et. Stetit sol in medio ce-
 li. Celum dicit ecclesia. Juxta illud Baruch. Si-
 mile est regnum celorum. Medium est ergo gloria
 que semper medium servosus in omnibus tenuit ab
 extremis viciorum declinans. De qua medio dicitur
 in psalmo. Deus in medio eius non commovebitur
 In ergo medio virginum virtutis gloria
 ergo corpe stetit que est sol puritatis virginum.
 puritas siquidem virginum. beate virginis fuit
 ad similitudinem solis. Sic enim sol cum est in
 medio celi circa festum viti. vbi tunc fit maxima
 eleuatio matris adurit inferiora et exsic-
 cat etiam matris humiditates. Ita castitas vir-
 ginalis in beata virgine sic fuit matris. spiritus sancto
 eleuata super carnalem concupiscentiam ipsius ut eam
 totaliter extingueret. eo quod in ea fomes non
 solum fuit restrictus ut in alijs virginibus per gratiam
 communem. sed etiam fuit totaliter extinctus per
 timorem in conceptione filij dei et eius gestatione in
 utero per gratiam singularem. In cuius puritatis
 operatione alie virginum sunt sicut stelle. que lumen
 suum recipiunt ab ea sicut a sole. Sicut enim
 sol nunquam potest totaliter obscurari. et si eclipsatur
 non diu obscuratur sed statim purgatur. Ita casti-
 tas beate virginis nunquam potuit obscurari actua-
 li peccato. nec etiam peccato originali obscurari
 quod tamen de alijs virginibus non potest dici.
 Unde de hoc potest dici illud Job. iii. Ob-
 scurentur stelle caligine eius. Expectet lucem
 et non videat. nec ortum surgentis aurore. Stelle
 intelliguntur omnes sancti. qui obscurati fue-
 runt caligine peccati originalis. Sed lux
 id est. beata virgo dicitur non vidisse caliginem
 quia non stetit in peccato originali. ymo an-
 tequam nasceretur mundata est. Et sic dicitur non
 vidisse etiam surgentis ortum aurore. quia non
 concepta est. id est. ortu seu nata in peccato

originali. Et ideo merito dicitur ipsa gloria
 omnium virginum. Ecclesiasticus. Species celi
 gloria stellarum. Et Sapientie. vij. Specio-
 sior sole. scilicet materiali. et super omnem disposi-
 tionem stellarum. Et his patet quod virgo glorio-
 sa in sua puritate precipuum tenet gradum. Jux-
 ta illud Ambrosius. li. iij. de virginitate. Quid
 nobilius dei matre. Quid splendidius ea
 quam splendor elegit. Quid castius ea que corpus
 sine corporis promissionibus generavit. Nec ille.
 Vere optimus sol gloriosa virgo que non
 bis tota beneficia prestauit omnibus. ut non
 sit qui se abscondat a calore eius. Fugit
 enim nebulae tenebris ignorantie nostre ce-
 citate per splendorem lucis glorie filij sui.
 quia luce mundo generavit. Iohannis. viij.
 Ego sum lux mundi. Siquidem totus mun-
 dus operiebatur tenebris densissimis igno-
 rantie. Figura Exodi. xij. Nubes densis-
 sima cepit operire montem. Et Ezechiel
 x. idem patet de visione mystica. Visit er-
 go deus operiebatur tenebris que fecerat ori-
 bus nos ad eorum suauitatem. et super malos ad eorum
 puerionem. Matthei. v. Sol etiam iste prestat
 decorum et pulcritudinem omnibus rebus. scilicet viris et
 mulieribus. omnes illuminant per ipsum. non solum
 homines in mundo sed etiam angeli in celo et peccato-
 res in inferno. Vbi Bernardus. In te ergo oculi
 omnium respiciunt. et qui in mundo sunt ut sal-
 uentur. et qui in inferno ut eruantur. et qui in celo
 ut letificentur. Unde de ea potest exponi il-
 lud Ecclesiasticus. Sol illuminans per omnia re-
 spexit. Et que respexit. Certe sic dicitur Iudith
 xv. Tu leticia israel. tu honorificentia popu-
 li nostri. Israel dicit illos que iam vident dominum
 in celo. qui de eius presentia gaudent. Haudet
 enim angeli gaudentes et laudantes benedicunt
 dominum. Honorificentia populi nostri. dicit populus
 beatus ergo beata fuit secretior ceteris per
 humilitatem conceptum. Omnia enim opera sua abscon-
 debat mundo. De qua exponit illud Iudith
 vij. Fecerat sibi Iudith cubiculum in quo clam-
 cum puellis suis morabatur. Per quod significa-
 tur quod maria intra cubiculum cordis sui cum
 puellis. id est. virtutibus diuersis morabatur. omnem va-
 ne glorie fugiens pompam. propter quod ipsa
 de sola humilitate gloriano hodie dicit.
 Respexit dominus humilitatem ancille. Lucce. i.
 Vbi dicit Lyra. quod virgo beata licet ex om-
 nibus virtutibus fuit disposita ad conceptum dei
 maxime cum ex humilitate. Unde dicit Bernardus.

De uisitatioe beate Marie

Fateor quia Marie uirginitas sine humilitate nihil placuisset deo. sed quantum ad conceptionem filij dei quia si ex uirginitate placuit. tamen ex humilitate concepit. Magna humilitas post Babilonis legationes de conceptione filij dei dicere se ancillam. Magna humilitas ire ad Elizabeth et seruire sibi circa partum. Magna humilitas cum tanto thesauro filio dei quem gestabat in uero uisitare seruus Jobannem. Tertio uirgo beata fuit securior ceteris per fortitudinis constantiam. Unde in ii. *Eccl.* iij. ca. Qui uiri nonne fortes sunt mulieres. sed certe fortior est omnium beata uirgo. de qua dicitur. Fortitudo et decor indumentum eius. Proverb. ultimo. Et ibidem. Accurrit fortitudine liberos suos. Vere magna fortitudo per quam quodammodo deus vincit et de se uero facit est pius. Figura ad hoc fuit ipsa regina Hester. que iram regis Assueri contra iudeos mitigauit et eum propitium reddidit. ut dicitur *Hester*. Sic Abygail ira regis David contra Abal uirum suum mulieribus placuit. Magna fortitudo per quam vincit est dyabolus. Beati. Ipsa conteret caput tuum. Nec est enim illa uirga de qua *Isaie. xxx. dicitur*. Paucebit assur uirga percussus. Uirgo beata dicitur uirga. sicut idem ait *Isaie. xi.* Egredietur uirga de radice iesse Assur interpretatur sublimis. et significat dyabolum superbum. Hunc ergo sublimem percussit ista uirgo beata per filij sui passionem sicut christus. Tertio fortis fuit contra mundum cuius omnes pompas honores diuitias et delicias calcauit. Nam sic dicit *Ambrosius libro. iij. de uirginitate*. Ipsa non in incerto diuitiarum spem posuit. sed in solo deo. Diuitie siquidem eius sunt eius uirtutes. deliciae spirituales consolationes. honor uero gloria solius dei.

Dixi tertio quod beata uirgo profertur donorum magnificentiā eam replentē liberaliter. cum dicitur Magna. Siquidem magna dona data sunt uirgini gloriose in sua sanctificatione. sed maiora in filij dei conceptione. Ex quibus donis magna in beatitudine predicatur. Si cur ipsa de se dicit. Ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes. De primo quomodo magna fuit in sua sanctificatione. dicit *Holgoth super librum sapientie. xij.* Quod christus matrem suam sic solidauit uirtutibus

et gratiis sic afficit quod nunquam desinere potuit in aliquo peccatum. Fuit enim sic sanctificata in uero quod emundata ab originali peccato. et in ea fomes ligatus. sic quod nunquam eam ad peccandum impedit. Et hec fuit prima sanctificatio in uero matris sue. Sed secunda fuit in conceptione filij quod fomes fuit ablatum totaliter secundum essentiam. et gratia superaddita que flexibilitate liberi arbitrij determinauit ad bonum. sic quod erant nullo modo potuit in malum reuerti. Unde tunc confirmata fuit sicut in uia fieri potuit. Hec ille. Propter ergo ista dona sibi diuinitus collata merito de se dicit uirgo gloriosa. Fecit michi dominus magna. Vere magna. Nam pulchra esse totaliter et sine macula magnum quid est. et soli sponse dei singulariter conuenit cui sponsus dicit illud *Anticoz. iij.* Tota pulchra es amica mea et macula non est in te. De ipsa etiam dicitur quod modo spiritus sanctus per Salomonem dicit *Sap. vij.* Lardus est lucis eterne. et speculum sine macula dei maiestatis. Ex quibus breuiter infero quod uirgo beata maior fuit ceteris sanctis tripliciter. Primo quidem maior fuit ceteris in gratia. sicut angelus attestat ei dicens. *Luce. j.* Aue inquit gratia plena. Vere plena. Quia nos de eius plenitudine recipimus. Unde dicit *Bernardus*. Tristis consolatione. Eger medicatione. Peccator ueniam. Iustus gratiam. Angelus leticiam. Et quomodo non plena in qua auctor totius gratie se totum infudit. Cum igitur dicit quia sibi dominus fecit magna que de ipsa sic parua creatura in naturalibus fecit tam magna in gratia. ut de ea posset dici illud *Hester. x.* Fons paruus creuit in flumini marimum et in aquas plurimas reduit dicitur et in luce solis uersus est. Fons paruus fuit homo beata secundum naturam propriam. sed creuit in flumini misericordie marimum. quod spiritus sanctus descendit in ipsam. Et in luce solis uersus est quod dei filius per carnem assumptus factus est filius uirginis. Ecce audis uirginem gloriosam. fontem. lucem et solē. Fons inquam est. sine quo necesse est arefcere peccatorem. Lux sine qua necesse est errare uiatorem. Sol est sine quo necesse est infrigidari in dilectione. Si ergo sitis et estuas ardore concupiscentie. hec est fons patens in refrigerium. Si erras in uiam. hec est lux dirigens in uiam pacis eterne. Si denique gelicidio peccatorum constringeris. hec est sol calefaciens in dei dilectione.

Secundo maior fuit ceteris sanctis Maria. Quia lucidior ceteris sanctis per exemplum vite. Illa enim sola sufficit omnibus ad exemplum et ad modum viuendi. Unde dicit Ambrosius in de uirginitate. Talis fuit Maria ut eius unius uita omnium disciplina sit. In ipsa namque sunt posita exempla viuendi et tanquam in exemplum exemplarie magisteria expressa sunt probitatis. Ibi quisque inuenit congrue quid fugere quod tenere debeat. Nec ille. Magna igitur uirgo fuit in hoc quod sola omnibus sufficit ad exempla uirtutum. Omnes enim uirtutes in ea pariter confluerunt. et quod ceteris sanctis per partes est distributum. totum in Maria est congregatum. Tertio fuit uirgo gloriosa maior ceteris. quia efficacior et uirtuosior ceteris sanctis quo ad necessitatum suffragia. eo quod generale habet efficaciam omnium auxiliorum in quibus cuiusque necessitatibus. Unde Bernardus in quodam sermone dicit. Si criminum immunitate turbat. Si conscientie feditate confusus. Si iudicij horrore perterritus. Si baratro desperationis absorptus fueris Mariam cogita. Mariam inuoca. Non recedat ab ore tuo nec a corde tuo. Nam ipsam recogitans non erras. ipsam rogans non desperas. ipsam sequens non deuias. ipsa tenente non corruis. ipsa protegente non meruis. ipsa duce non fatigaris. Dec ille. Oportet ergo ut dicit idem. uniuersos christicolos inter fluctus huius seculi nauigantes attendere hanc maris stellam. Nam ab ea auersus necesse est ut pereat. Et ad eam reuersus impossibile est quod pereat. Ipsa enim omnibus omnia facta est. secundum Bernardum. Sapientibus et insipientibus omnibus misericordie diuinam aperit. ut de plenitudine eius capiatur uniuersis. Aptius redemptionem. Eger curatio nem. Tristis consolationem. Peccator ueniam. Iustus gratiam. Angelus letitiam. denique tota trinitas gloriam. Ad quam nos perducat pater et filius et spiritus sanctus. Amen.

Ad quid agatur in
uisione Marie
Elizabeth quod interpretatur
Quid significatur per
Mariam

Rotandum quod festum uisitationis Marie agit ad significandum et deuote contemplanandum qualiter de uisitat animam. Unde per Elizabeth significatur anima humana. Interpretatur enim dei mei saluatoritas. Quod utique fit per gratiam. per quam anima esuriens repletur bonis. Per Mariam significatur gratia diuina

que illuminat tenebras culparum nostrarum. Iuxta illud Ephe. v. Fuitis aliquando tenebre. nunc autem lux in domino. ut filij lucis ambulare. Unde Romanorum. ciii. apostolus idem gratiam appellat die dicens. Non precessit dies autem appropinquabit. Et sequitur. Abijcimus ergo opera tenebrarum et induamur arma lucis. Uisitat igitur Maria Elizabeth cum gratia uisitat animam esuriens et sitientem iusticiam. Circa quod sciendum quod deus uisitat animam multipliciter. Primo eam redimendo. Iuxta illud Luc. i. Uisitauit nos oriens ex alto. Et eiusdem. viij. Uisitauit deus plebem suam. Et ista est mirabilis uisitatio. de qua ammirando propheta ps. viij. dicit. Quid est homo quod memor es eius. aut filius hominis quoniam uisitas eum. Quod exponit Innocentius. iij. Quid est homo. i. quod miser et uilis. fragilis. breuis. putridus. imbecillus. uanus. et dyaboli seruus. quod memor es eius filium incarnationem. Quia ante incarnationem uidebas oblitus hominis. ps. Usquequo domine obliuisceris me in fine. Aut filius hominis quoniam uisitas eum. sicut medicus eorum. Figura hec. xxxij. Jacob misit Joseph de hebron in Sichem ut uisitaret fratres suos. Et inuenit eos in Dorhaym. quod interpretatur defecus. Et significat huic mundum. in quo est omnis defectus. Secundo uisitauit miserando per beneficia eidem Genes. xxi. Uisitauit dominus Saram sicut promiserat. Tertio uisitauit iustificando. ps. Uisita nos in salutari tuo. Quarto inspirando prophetiam. Ecci. xliij. Ossa illius uisitata sunt. et post mortem prophetauerunt. Quinto probando Job. viij. Uisitas eum diluculo. Sexto consolando Ezechielis. xxxiij. Requira oues meas et uisita eas. Septimo reuelando per somnum. Ecci. xxxiij. Nisi ab altissimo fuerit emissa uisitatio. Octauo conseruando in bono. Job. x. Uisitatio tua custodiuit spiritum meum. Nono corrigendo. ps. Uisita bo in uirga iniquitates eorum. i. in leni flagello. Decimo liberando. Jere. xv. Uisita me et erue me. Iudicij. iij. Orabat dominum ut uisitaret populum suum. Undecimo spualiter uisitando. Isa. x. Quid facietis in die uisitationis et calamitatis de longe uenietis. Duodecimo iudicando. i. Petri. v. Humiliter sub potenti manu dei ut uos exaltet in tempore uisitationis. Tredecimo eternaliter danando. Isa. xxxij. Post multos dies uisitabitur.

De sancta Margaretha

Et. xxv. Vistabit dñs i gladio suo duro
z grádi z forzi sup leuiathan zc.

De sancta Margaretha.
Sermo. XXXIII

Simile est regnuz

Sceloz thesauro abscondito in agro.
Math. xij. Sic dicit brūs Aug.
in li. de scā viduitate. Bona ē pudicia cō
iugal. melior p̄tinetia vidual. s̄z optia casti
tas v̄ginal. In signū h̄ licet t̄ps sub m̄ri
monto voluerit p̄cipi. z a vidua Anna p̄di
cari z laudari. t̄n nō nisi de v̄gie voluit na
sci. z in v̄gie corp̄al̄ elegit morari. Q̄ ad
verres brūs Ambro. i li. de offic. dic. Quā
ta est v̄ginitas gr̄a q̄ meruit a t̄po eligi. vt
esset corp̄ale dei tēplū i q̄ habitauit corp̄
liter plenitudo diuinitas. nam v̄go genuit
mūdi salutē. vitā pepit v̄go vniuersorum.
Decille. Haḡ igit̄ est laus z honor v̄ginū
q̄ meruerūt familiar̄ ceteris cū deo h̄re cō
fortiū. Un̄ de eis d̄r Apoc. iij. Sequunt̄
agnū q̄cūq̄z terit. Est em̄ ista familia specia
lis xpi. Hā sic dicit Jeronim⁹ ad eustochiū
eplā. xliij. Ut fil⁹ dei ingressus est mundū
nouā familiā instituit. vt q̄ ab angel̄ adora
tur i celis h̄ret angelos in terris. scz v̄gines
Est igit̄ hec vita pon⁹ angelica q̄ humana
Un̄ dicit Ambro. in li. de v̄ginitate. Quia
negat hāc vitā fluxisse de celo quā nō de fa
cili inuenim⁹ in terris nisi postq̄ i hec t̄reni
corp̄is mēbra descēdit. S̄z z de Helia. de
Jobāne baptista. de Maria sorore moysi
et de v̄ginib⁹ q̄s legim⁹ in tēplo deputatas
Dec oia i figura p̄tingebāt ill̄ vt essent in
dicia futuroz. Figura in paucis. veritas in
plurib⁹. Decille. p̄z opt̄ igit̄ tantā sublimi
tate z excellentiā merito v̄ginitas compaf
thesauro p̄cioso. sic loq̄t̄ euāgelii. Simile est
regnū celoz thesauro abscondito i agro. zc.
In q̄b⁹ v̄bis comēdat̄ v̄ginitas oim̄ gene
raliter. sed sp̄caliter br̄ Margarethe cui⁹
festū hodie agim⁹ ex triplici p̄rogatiua z af
similatiōe accipit̄. Dabet em̄ thesaur⁹ vir
ginitas incōpabilē dignitatē. delectabiles
amentatē. z inestimabilē vtilitatem. Nichil
em̄ thesauro in rebo z possessionib⁹ p̄ciosi⁹
z digni⁹. eo q̄ est ex reb⁹ excellentissimis z p̄
ciosissimis scz auro argēto lapidib⁹ p̄cios.
zc. Nichil etiā eo delectabili⁹ z amenius. q̄a
dulce est oculis auz. ameni sūt ad vidēdūz
et tractandū lapides z margarite. Nichil

insup thesauro vtili⁹. qz ad omia valet. Au
trit em̄ z sustērat vitam. redimit a morte. et
memoriā facit durabilē post mortem. Est
igit̄ thesaur⁹ v̄ginalis p̄mo p̄ciosus z incō
parabilis dignitate. delectabilis amenitate.
z inestimabilis vtilitate.

Diri primo

q̄ thesaur⁹ virgi
nalis castitas est
p̄ciosus z incōpabil⁹ dignitate. Pater autē
dignitas v̄ginitas ex q̄uo z. scz ex arduita
te seu difficultate facili. ex natura supnaturali
ex hūilitate illustri. z ex mortalitate immoz
tali. De p̄mo scz de arduitate seu difficulta
te facili pater. Castitas em̄ v̄ginal̄ ē res mul
tū excelsa z difficil̄ ex vna p̄re. z t̄n est facilis
ex alia. Difficile nāq̄ est in carne s̄ legē car
nis viuere. sic difficile esset in regno Polo
nie s̄ legē regis Polonie viuere. Docantez
faciūt v̄gines. Un̄ dicit Ambro. in libro d̄
viduis. Supgredit̄ v̄ginitas p̄ditōz hūa
ne nature. p̄ quā boies angelis assimilant̄
Et ex h̄ dicit Ambro. Q̄ maior est victo
ria v̄ginū q̄ angelozū. Angeli em̄ sine car
ne viuunt. v̄gines s̄o in carne triumphāt.
Apl⁹. Si s̄m carnes vixeris motiemini.
Decille. Et alē s̄o p̄re est facilis. qz facili⁹
se p̄tinet v̄gines q̄s vidue aut corrupte p̄
ur deducit Aug⁹. p̄tra Julianū in libro. xv
Luius rō est s̄m ip̄m. Quia q̄nto maḡ ca
sta esse voluerit. rāto ampl⁹ in supanda cō
cupiscentia laborabit. Eo maḡ videlicz si
ei scz p̄cupiscentie z voluptati maiores cu
ras p̄suetudo dedit. Propter quod apl⁹
i. Cor. vij. De virginib⁹ p̄ceptū dñi nō ha
beo. p̄siliū aut̄ do. Et seq̄t̄. Si nupserit vir
go non peccabit. tribulationē tamē carnis
habebūt huiusmodi. Tribulationē inq̄s.
nō solū filijs necessaria. p̄uidendo. sed etiā
difficilius postea in viduitate p̄tinēdo. Et
Jeronim⁹ i eplā. lxxij. dicit. Difficilior cō
tinetia viduaz minorē habebit mercedēz.
Sed dicerēs. Et q̄ virt⁹ est circa difficilē
z bonū. s̄ videt̄ q̄ difficilior p̄tinentia sic
maḡ meritoria. z p̄ p̄sequēs vidue debent
h̄re mai⁹ p̄miuz q̄ v̄gines. R̄ndeo. Q̄ non
oim̄e difficult⁹ bonū est maḡ meritoria. sed
t̄n illud q̄d est difficilior ex genere operis
vt ieiuniū est maḡ meritoria et se q̄s ele
mosyna. non t̄n ex h̄ si fuerit difficilior ipsi
agenti et natali cōplectione. z vt difficilior
est ieiunare colerico q̄s slegmatico. Talis
aut̄ difficultas q̄ fit ex causa natali n̄ auget